

Als alle stemmen spreken

Deep Democracy, een levensstijl

Ik maakte ooit voor televisie een documentaire in Zuid-Afrika en de beelden van de slums waar ik was, zal ik niet gauw meer vergeten. Het meest lastige vond ik dat ik letterlijk aan de andere kant stond – de kant van de televisiemaker – en ik mij moeilijk kon voorstellen hoe het was om in een schamel huisje te wonen met weinig tot heel weinig middelen. Ik keek naar de situaties als regisseur, ‘thuis’ verwachtten ze toch een televisieprogramma, maar ik kon er niet zijn als medemens. En dan nog, hoe doe je dat? Ik heb het er – ook na montage van de beelden en de uitzending – moeilijk mee gehad.

TEKST RON VAN ES

In het boek van Sandra Bouckaert *Als alle stemmen spreken*, over Deep Democracy, gaat het over die diepe verbinding. Het model van Deep Democracy is overigens ontwikkeld in Zuid-Afrika door Myrna en Greg Lewis; niet moeilijk voor te stellen in een samenleving die zo ontwricht is geraakt en waar men nu zo die verbinding zoekt en nodig heeft. Hoe breng je alle stemmen bij elkaar? Het gedachtegoed van Deep Democracy, schrijft Bouckaert, is gebaseerd op de procesgeoriënteerde psychologie van Arnold Mindell, die zelf weer zijn bronnen vond in kwantumfysica, de Tao en het boeddhisme. Deze Arnold Mindell wordt herhaaldelijk aangehaald in het boek dus als je na lezing door wilt studeren dan ligt het voor de hand hem ook eens te lezen.

IJSBERG

Het belangrijkste model in het werk van Deep Democracy is misschien wel de ijsberg. Wat is er boven het water te zien en wat vermoeden we dat er onder – altijd het grootste deel van een ijsberg – aanwezig is? Bovenaan de ijsberg zijn er regels te hanteren die tot een helder gezamenlijk standpunt leiden.

Aan de onderkant van de ijsberg zul je eerst op zoek moeten naar: “de spelregels, het gegeven dat alles gezegd mag worden, dat wat geraakt wordt en vooral de noodzaak van een oplossing”.

Het boek van Bouckaert is mooi opgebouwd en neemt je mee langs alle facetten van het werk van Deep Democracy. Daarbij raakt het ook aan ongezegde en soms onvermoede invalshoeken zoals je afkomst en dat wat je onbewust meedraagt, iets dat bijvoorbeeld in familieopstellingen zo naar voren kan komen. Of de verschillende stemmen in je leven, mede gevormd door je opvoeding, die in Voice Dialogue ook krachtig aangevoeld kunnen worden. In die zin geeft het boek een bijzonder overzicht hoe met Deep Democracy te werken, ook in heel ingewikkelde omstandigheden.

PSYCHOSYNTHESE

Als opgeleid psychosyntheticus doet het mij deugd dat in hoofdstuk 4 ook de psychosynthese wordt aangehaald; een manier van werken waarbij vanuit tegenstellingen een nieuwe situatie de synthese kan ontstaan. In dat hoofdstuk wordt het werken in vier dimensies beschreven. In de eerste dimensie de abnormaliteit van de situatie. In de tweede dimensie wordt het verleden meegenomen - de biografie. In de derde dimensie het zicht op het onbewuste deel van ons als mens en het zicht op de ziel en de spiritualiteit. En tenslotte de vierde dimensie waarin al de vorige dimensies meegenomen worden om te komen tot een ‘holistische benadering van menselijk gedrag’. Door het boek slingeren aansprekende verhalen die de theorie verder verklaren.

In de wereld van vandaag is de poging om alle stemmen mee te laten spreken niet alleen belangrijk - en het boek geeft prima aan hoe je dat kunt leren en toepassen - maar ook extreem noodzakelijk omdat de polarisatie overal, en dan bedoel ik echt overal, aanwezig is. “Het wij-zij-paradigma”, schrijft Bouckaert, “verhindert mensen naar de feiten te kijken. Internet en sociale media versterken deze neiging met nepnieuws en echokamers: je ontvangt enkel berichten waarmee je het al eens bent.”

In iedere editie van het New Financial Magazine, een van de uitingen van de stichting New Financial Forum, bespreekt Ron van Es (mentor, schrijver, spreker, maker bij School for Purpose Leadership Rotterdam) een boek van betekenis. Koop *Als alle stemmen spreken* bij YouBeDo en doneer van de vaste boekenprijs 2,95 euro aan een goed doel.

Sandra Bouckaert: “Het wij-zij-paradigma verhindert mensen naar de feiten te kijken.” Beeld: Félice Hofhuizen

Bij deze zinnen moest ik denken aan een boek dat honderd jaar geleden (1923) geschreven werd, *Ich und Du*, van Martin Buber, misschien wel de voorloper van het werken met Deep Democracy, die schreef dat elke ontmoeting gaat over de verbinding, het zien van een ‘ik’ tegenover een ‘jij’. In dat herkennen en erkennen is er een gesprek mogelijk. Zodra iemand niet gezien wordt en, zoals Buber schreef, een ‘het’ wordt, is er geen ontmoeting meer mogelijk. Een ‘het’, soms uit angst voor de onbekende ander, soms uit vooroordelen, soms omdat het nu eenmaal zo is. Maar geen enkele situatie is er nu eenmaal. Elke situatie is er om te leren.

TOOLS

Zoals al beschreven kent het boek van Bouckaert goede tools om in een situatie te leren luisteren naar alle stemmen en daarvan uit en daarmee een proces richting te geven. Zo ook hier en daar een rijtje reflectievragen. Ik stuitte daarbij ook op deze, en ze gaven opnieuw kleur aan de herinnering van mijn reis die ik aan het begin beschreef.

- Wat waren momenten in jouw leven dat je na een crisis van richting veranderde?
- Wat veranderde er in jezelf?
- Welk proces ben je doorgelopen, heb je getwijfeld, was het een worsteling of speelde het proces zich meer onbewust af?
- Welke nieuwe ontwikkeling zette zich daarna in?

Zou ik nu anders gereageerd hebben op de situatie? Mogelijk. Als laatste woorden schrijft Sandra Bouckaert, en ook voor mij is dat troostend: “Ik hoop dat dit boek bijdraagt aan het idee dat je onder water kunt duiken, dat verstoringen en spanningen bij het leven horen en dat er veranderkracht zit in confrontatie.” ■